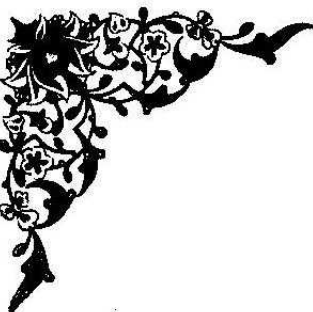

خداوند

در کلام علی (علیه السلام)

ع. ثقفی

میراثنامه	: نقی، علی، ۱۳۲۵ -
عنوان قراردادی	: نهج البلاغه فارسی- عربی برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: Nhjol-Balaghah .Persian- Arabic . Selection. Commantries
مشخصات نشر	: خداوند در کلام علی علیه السلام/ علی نقی،
مشخصات ظاهری	: تهران: هاد، ۱۳۹۷.
شماره	: ۳۹۸، ص ۱۴۱/۵/۲۱/م.
شمعیت فهرست نویسی	: 978-600-8464-09-9
بخداشت	: ایضا
موضوع	: کتبانه
موضوع	: علین ابیطالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق - خطبه‌ها
موضوع	: Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- *Public speaking
موضوع	: علین ابیطالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق، نهج البلاغه - نقد و تفسیر
موضوع	: Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Criticism and interpretation
موضوع	: علین ابیطالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق، نهج البلاغه - خداشناسی
موضوع	: Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah -- Theology
موضوع	: خداشناسی (اسلام) - احادیث
موضوع	: God (Islam) -- Knowableness -- Hadith
شماره افزوده	: علین ابیطالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق، نهج البلاغه، برگزیده، شرح
شماره افزوده	: Ali ibn Abi-talib, Imam I. Nahjol - Balaghah
رده بندی کنگره	: BPTA/۰۲۲۲/۰۰۰۹۷
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۹۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۱۷

تلفن: ۳۳۹۰۳۱۰

خداوند در کلام علی (علیه السلام)

تألیف: علی نقی

چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۶۴-۰۹-۹

قیمت: ۳۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹	مقدمه	آغاز آفرینش آدمی	۷۷
		خلقت انسان از دیدگاه قرآن	۸۱
		چیستی روح	۸۴
۲۹	آنچه در این خطبه می آموزیم	فرمان سجده بر آدم	۸۴
۳۰	حمد مخصوص پروردگار است	عمل شیطان عبرتی برای دیگران	۸۷
۳۱	مدح، حمد، شکر	سکونت آدم در بهشت	۸۸
۳۲	نمایش آن از ادای حق او ناتوانند	چرا آدم فریب شیطان را خورد؟	۸۹
۳۲	منتهای الهی به شماره در نمی آید	دو نکته در عملکرد آدم علیه السلام	۹۰
۳۳	آنچه دست نیافتنی است	سکونت در زمین	۹۲
۳۴	چگونگی آفرینش مخلوقات	بعثت پیامبران	۹۲
۳۶	باد و ... نعمت تابخش	چرائی ارسال رسل	۹۵
۳۸	دین با شناخت خداوند آرزو می شود	این آیات کدامند؟	۹۶
۴۲	خداوند ترکیب پذیر است	این پیامبران چنین بودند	۹۷
۴۳	شناخت جاهلانه	نقش پیامبران از دیدگاه قرآن	۹۹
۴۴	نفی محدودیت از پروردگار	آغاز رسالت پیامبر اسلام (ص)	۱۰۰
۴۶	معیت جسمی و معیت قیومی	میراث پیامبر	۱۰۳
۵۱	آغاز خلقت هستی	قرآن و بعضی از ویژگیهای آن	۱۰۴
۵۴	سه ویژگی برای خالق	تسلی در عظمت فریضه حج	۱۰۶
۵۵	نظری بر چگونگی علم خداوند	تواضع	۱۰۸
۵۸	خلقت و جریان آن	مزا و پاداش یحیی علیه السلام	۱۰۹
۵۹	آیا فضا موجودیت دارد؟	ارزشیبه نهم	
۶۰	آب مخلوق بعد از فضا	انگیزه های شکر	۱۱۴
۶۳	نقش باد در عالم آفرینش	یاری از پروردگار و درمان	۱۱۵
۶۴	مأموریت اصلی این باد	شهادت به توحید و آثار آن	۱۱۶
۶۷	فرضیه پیدایش جهان در عصر نزول قرآن		
۶۸	آسمانهای هفتگانه		
۶۹	خلقت فرشتگان در کلام علی علیه السلام	خطبه چهل و نهم	
۷۰	اقسام فرشتگان	خداوند، مخفی اما پر ظهور	۱۲۰
۷۵	ویژگیهای فرشتگان در قرآن	برتر و نزدیکتر به همه	۱۲۳

- سخنی از امام حسین علیه السلام ۱۲۶
- بخش دوم: خداوند را در قرآن جستجو کن ۱۸۱
- ترجمه لغات ۱۸۲
- نکته ها ۱۸۲
- بخش سوم: او فراتر از خیال و قیاس و گمان و ۱۸۳
- وهم است ۱۸۳
- ترجمه لغات ۱۸۴
- نکته ها ۱۸۵
- بخش چهارم: آفرینش، نماد ذات باری تعالی ۱۸۶
- ترجمه لغات ۱۸۷
- نکته ها ۱۸۸
- بخش پنجم: تدبیر امور عالم به دست او است ... ۱۸۸
- ترجمه لغات ۱۹۲
- نکته ها ۱۹۳
- بخش ششم: آفرینش فرشتگان ۱۹۴
- ترجمه لغات ۱۹۷
- نکته ها ۱۹۹
- بخش هفتم: خصوصیات دیگری از فرشتگان .. ۲۰۰
- ترجمه لغات ۲۰۳
- نکته ها ۲۰۴
- بخش هشتم: آفرینش زمین و آنچه در اوست .. ۲۰۵
- ترجمه لغات ۲۰۹
- نکته ها ۲۱۲
- قسمت نهم: خلقت آدم و ارسال حوّلّا ۲۱۳
- ترجمه لغات ۲۱۴
- نکته ها ۲۱۵
- قسمت دهم: روزی و سر آمد عمر ۲۱۵
- ترجمه لغات ۲۱۶
- نکته ها ۲۱۷
- قسمت یازدهم: او آگاه مطلق است ۲۱۷
- ترجمه لغات ۲۲۰
- خطبه شصت و پنجم
- یک نکته و توضیح سه مفهوم ۱۳۱
- خداوند فراتر از زمان ۱۳۳
- ده صفت از اوصاف خداوند ۱۳۵
- آفرینش، حاکمیت است نه نیاز ۱۴۱
- چرا خلقت در کلام امام علی علیه السلام ۱۴۳
- خلقت بی کم و کاستی است ۱۴۶
- امید همه امیدان ۱۴۶
- از خطبه هفدهم و نهم
- چند نکته با اهمیت در خطبه شتاد و پنجم
- هفت صفت الهی در کلام امام ۱۴۶
- خطبه نودم
- نادیده شناخته شده ۱۶۷
- بی نیاز از اندیشه و تفکر ۱۵۸
- ازلی و ابدی است ۱۵۹
- قادر و توانای مطلق ۱۶۲
- ماه و خورشید دو نعمت الهی ۱۶۳
- احاطه بی بدیل بر همه چیز ۱۶۴
- او این چنین است ۱۶۷
- ای بندگان خدا این چنین باشید ۱۷۰
- خطبه نود و یکم «اشباح»
- ویژگیهای خطبه اشباح ۱۷۵
- بخش اول: توصیف صفاتی از پروردگار .. ۱۷۷
- ترجمه لغات ۱۷۹
- نکته ها ۱۸۰

خطبه صد و هفتاد و نهم	۲۲۲
از من بپرسید قبل از آنکه مرا نیاید	۲۲۳
یازده صفت بارز الهی	۲۲۴
نکته ها	۲۲۵

از خطبه صد و هشتاد و دوم

ابتدا حمد و سپاس الهی	۲۸۴
چرا خداوند را حمد می گوئیم؟	۲۸۴
چگونه او را ستایش کنیم؟	۲۸۴
چگونه از پروردگار کمک بخواهیم؟	۲۸۵
چگونگی ایمان به پروردگار	۲۸۶
چند ویژگی پروردگار	۲۸۷
آسمانها، جایگاه عرش الهی	۲۸۹
عرش الهی چیست؟	۲۸۹
مقصود از آسمانها چیست؟	۲۹۰
توصیفی از ستارگان	۲۹۱
مقصود از وعد چیست؟	۲۹۳
پی گیری صفات الهی در کلام علی علیه السلام	۲۹۶
ناتوان آدمی در وصف مخلوق	۲۹۸
نتیجه گیری از این فراز	۲۹۸

از خطبه صد و هشتاد و سوم

باز هم صفات پروردگار	۳۰۲
ابتدا پنج ویژگی پروردگار	۳۰۳
اشاره به هدف از بعثت الهی	۳۰۴
ستایشی ویژه	۳۰۷

خطبه صد و هشتاد و پنجم

چگونه باید پروردگار را توصیف نمود	۳۱۰
نظری بر نظریه های اثبات خدا	۳۱۲
نظری بر مقام رسول الله صلی الله علیه	۳۲۰

از خطبه نود و چهارم

خداوند دست نیافتنی است	۲۲۷
------------------------	-----

از خطبه نود و ششم

چهار ویژگی پروردگار	۲۲۹
---------------------	-----

از خطبه صد و هشتم

آفرینش تجلی مرد پروردگار	۲۳۱
وسعت علم الهی	۲۳۲

از خطبه صد و نهم

فصلی از اوصاف پروردگار	۲۳۳
------------------------	-----

از خطبه صد و شصتم

گذری بر عظمت خداوند متعال	۲۴۵
چگونه خداوند را سپاس گوئیم	۲۴۷
سخنی در صفات جمال و جلال الهی	۲۴۸
درک ناچیز از شگفتی های خلقت	۲۵۰
پرسش های بی پاسخ	۲۵۱

خطبه صد و شصت و سوم

مروری بر خطبه	۲۵۹
نظری بر صفات جمال و جلال پروردگار	۲۶۰
چگونگی خلقت آدمی	۲۶۷
ضعف آدمی در آغاز زندگی	۲۷۰

اسراری از خلقت موجودات	۳۲۱	سخنی در تنزیه پروردگار	۴۰۰
تأملی در قدرت لایزال الهی	۳۲۶	از خطبه دویست و سیزدهم	
چرا بی توجه هستیم	۳۲۷	دوازده توصیف پروردگار	۴۰۴
در خلقت موجودات کوچک بیاندیشیم	۳۲۸		
عنایات دیگر به مورچه	۳۳۰	از خطبه صد و پنجاه و دوم	
چهار خلقت بزرگ پروردگار	۳۳۴	ترجمه لغات	۴۰۷
به این پدیده‌های خلقت توجه کنیم	۳۳۵	بیست و یک ویژگی پروردگار	۴۰۷
وای بر بی خبران	۳۳۸		
به حققت ملخ بیاندیش	۳۳۹		
به راستی غافلید بزرگ است	۳۴۱		
پرندگان را تسخیر ما	۳۴۲		
و اینک شعله از باران	۳۴۳		

خطبه صد و هشتاد و ششم

خطبه‌ای منحصر به فرد	۳۵۱
چرا خداوند می‌ری از حرکت است	۳۶۴
عبور از صفات فعل به صفات ذات	۳۷۱
نظری به فنا و نابودی جهان	۳۷۴
هدف از ایجاد جهان آفرینش	۳۷۷

از خطبه صد و نود و پنجم

باور به قدرت لایزال الهی	۳۸۰
خداوند بیهوده و عبث خلق نکرده است	۳۸۵

از خطبه صد و نود و هشتم

چهار پدیده الهی از خطبه دویست و یازدهم

آفرینش جهان نشانی از اقتدار	۳۹۵
خلقت آسمان‌های هفت گانه	۳۹۶
آفرینش زمین	۳۹۷

مقدمه

فطرت آدمی و بنا به آنچه بزرگان فرموده اند، هر مخلوقی وجود پروردگار عالم را باور دارد. به عبارت دیگر هیچ آفریده‌ای نیست که به آفریدگار استناد نداشته باشد به همین جهت گفته‌اند:

بشر ذره را که بشکافی آفتابیش در میان بینی

آفتاب همان ذات حضرت دوست است که هر ذره به وجود او اذعان داشته و گوشتی بر آفریدگار جهانیان است. اینکه جماد و نبات و حیوانات یا موجودات لطیف مانند فرشتگان، جن و پری چگونه او را درک می‌کنند سخنی است که برای اچنان‌ها قابل فهم نیست و ما در این میان شنونده کلام الهی و پیامبران و ائمه اطهار علیهم السلام هستیم و سخن ایشان را بی چون و چرا می‌پذیریم و به ظاهر کلام آنها که حتی فراتر از فهم ما است، بسنده نموده و از ورود در عمق سخنان ایشان به‌تراست صرف‌نظر کنیم که چه بسا ورود در چنین مقوله‌ای آدمی را در صحای و دراز حیرت برده و در اقیانوس عظیم خلقت غرق می‌کند.

قرآن عزیز می‌گوید:

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ خَلِيماً غَفُوراً.^۱

«آسمانهای هفتگانه و زمین و کسانی که در آنها هستند همه تسبیح او

می‌گویند و هر موجودی تسبیح و حمد او می‌گوید ولی شما تسبیح آنها را نمی‌فهمید، پروردگار بردبار و آمرزنده است.»

بقول مولوی:

گر تو را از غیب چشمی باز شد	با تو ذرات جهان همراز شد
نطق آب و نطق خاک و نطق گل	هست محسوس حواس اهل دل
حمله ذرات در عالم نهان	با تو می‌گویند روزان و شبان
ما سمیع و بصیریم و هشیم	با شما نامحرمان ما خامشیم

تسبیح پروردگار گویای شناخت و باور به پروردگار است. در نحوه این شناخت در میان حیوانات همین مقدار گفته شده است که هر کدام از آنها خداوند را همچون خود ندانسته و منتهای قدرت و توانایی را برای او متصور می‌باشند مثلاً هر چه خداوند را همچون خود اما بمراتب بزرگتر با دوشاخک بسیار قوی و طولانی و ساس می‌شناسد و همین طور سایر حشرات، پرندگان، چرندگان، خزندگان و آبزیان و.....

و آدمی هم کم و بیش پروردگار را در عالم وجودی مقتدر و توانا با اراده‌ای قوی که مسبب همه خوبی‌ها و بزرگ‌ترها از همه بدیها است می‌شناسد و بعضاً توانائی‌ها و صفات ممتاز پروردگار را منتها، آرزو و ایده خود می‌انگارد.

داستان آن چوپان در مثنوی معنوی نشانی از این ساده اندیسی و همتانگری آدمیان نسبت به پروردگار است. چوپان دین باور و مومن با پروردگار سخن می‌گفت و پیامبر الهی حضرت موسی علیه السلام از این گفتگو به هیجان آمده و چوپان را مورد عتاب قرار داد. اما بلافاصله خود مورد خطاب پروردگار قرار گرفت که بنده ما را چرا از ما جدا کردی؟!

دید موسی یک شبانی را به راه
 تو کجایی تا شوم من چاکرت
 جامه‌ات شویم شپشه‌های گشتم
 دستک بوسم بمالم پایکت
 ای فدای تو همه بزهای من
 این نمایی بیهوده می‌گفت آن شبان
 گشت با آن کس که ما را آفرید
 گشت رسی هان بس مُدبر شدی
 این چراغ تابان به کفر است و فُشار
 گرنبندی زین سخن حلق را
 دوستی بی خرد به دشمنی ست
 گفت ای موسی ده منم در حتم
 جامه را بدرید و آهی کرد بعد
 وحی آمد سوی موسی از خدا
 تو برای وصل کردن آمدی
 تا توانی پا منه اندر فراق
 هر کسی را سیرتی بنهاده‌ام
 در حق او مدح و در حق تو دَم
 ما زبان را ننگریم و قال را
 کو همی گفت ای خدا و ای اله
 چارقت دوزم کنم شانه سرت
 شیر پیشت آورم ای محتشم
 وقت خواب آید برویم جایکت
 ای به یادت هی هی و هیهای من
 گفت موسی با کی ست ای فلان
 این زمین و چرخ ازو آمد پدید
 خود مسلمان ناشده کافر شدی!
 پنبه‌ای اندر دهان خود فُشار
 آتشی آید بسوزد خلق را
 حق تعالی زین چنین خدمت غنیست
 بز پشیمانی تو جانم سوختی
 سر نهاد اندر بیابانی و رفت
 ز ما را زما کردی جدا
 بی برای فصل کردن آمدی
 ابغض الاشیاء عندی الطلاق
 هر کسی را اسطیحا می‌داده‌ام
 در حق او شاهد در حق تو سَم
 ما روان را بنگریم و حال را.^۱

ملاحظه می‌کنید گفتگوی ساده و بی‌ریای چوپان اگر چه در نظر
 پیامبر الهی کفر و سراسر بیهوده گویی است اما برای پروردگار حمد و

تسبیح و دعا است. گوینده این کلام نزد موسی نبی علیه السلام کافر و مرتد است و در پیشگاه حضرت احدیت بنده ای مخلص و با صفاست.

این داستان نمونه ای از هزاران و بلکه میلیون ها رفتار خداپسندانه آدمیان با پروردگارشان است که ما اکثر آنها را به دیده کفر و ارتداد و زندقه می نگریم. باید نگاه ها را عوض نمود و چشمها را از ناپاکی و کدورت شست و دایره را به مشاهده گرفت، نه زبان را که چه می گوید.

بگذریم از اصل مطلب دور افتادم؛ غرض این بود که هرکس خدای را از منظر چشم خویش و دریچه فهم و پنجره دل خود می یابد و هرگز قادر نیست آنچنانکه پروردگار است او را بشناسد و به درک ذات حضرت باری تعالی نزدیک شود که ظرف فکر و اندیشه و کاسه دل ما محدود است و گنجایش حضور بی انتها را ندارد، تنها می توانیم با مطالعه آثار بزرگان و در رأس آنها انبیا الهی و ائمه اطهار علیهم السلام همه ایشان امام علی علیه السلام به مفاهیم با اهمیت بیشتری از شناخت پروردگار نائل گردیم.

در نهج البلاغه امیرالمومنین در بسیاری از خطبه ها به این مهم پرداخته و با بیان معارف و مقاماتی از صفات خداوند متعال دست ما را گرفته و به سوی معرفت آفریدگار جهان راهنمایی می کند.

این بنده کوچک در این نوشته پیش روی سعی کردم آنچه در نهج البلاغه شریف از صفات جمال و جلال و توصیفات ژرف الهی به بیان بورانی مولایمان علی علیه السلام آمده است را جمع آوری نموده و با توضیحاتی تقدیم مشاهده کنندگان محترم نمایم. امید است که این تلاش کوچک مورد رضایت حق تعالی بوده و برای خواننده در شناخت بیشتر حضرت دوست پرفایده باشد و در خاتمه از خداوند متعال مسألت دارم تا چنانچه ثوابی بر

این قلم مترتب است، آن را به عنوان هدیه این فرزند ضعیف به مادرش که
از سلاله پاک رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم است، قرار دهد.

والسلام

علی ثقفی

www.ketab.ir